

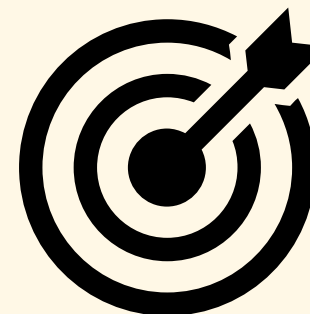
Referointi: Tekstistä toiseksi

Noora Helkiö, Eveliina Korpela, Päivi Salminen

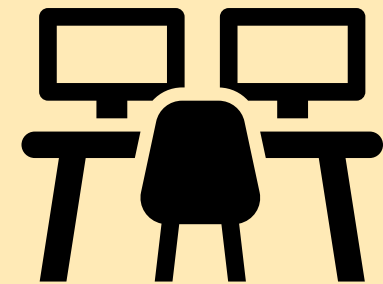
Tavoitteet

- Opetella **referoimaan** (kirjoittamaan lyhyesti) tärkeimmät asiat luetusta ja kuullusta selkeästi ja ymmärrettävästi.
- Saada **työkaluja** siihen, miten löytää tekstistä tärkeimmät asiat.
- Opiskella **referointitekniikan perusteet**.

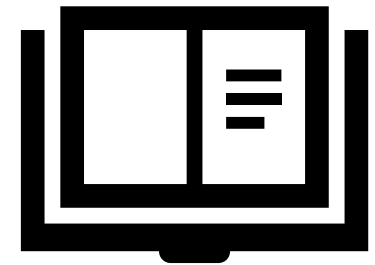
Referointi: lämmittely

- Tee parin kanssa. Kerro parille tarkasti, mitä teit viikonloppuna (2–3 min). Kuuntele, mitä pari teki.
- Kerro sen jälkeen toiselle parille, mitä sinun pari teki viikonloppuna (1 min). Pari kertoo, mitä sinä teit. Kuunnelkaa myös toisen parin viikonlopun tapahtumat.
- Pohtikaa, mitä kerroitte. Miksi valitsitte juuri ne asiat?

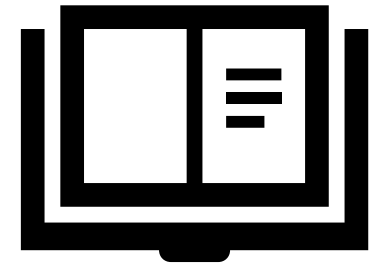
Mitä referointi on?

- Referointi on keskeisten asioiden tiivistämistä omin sanoin.

Mitä referointi on?

- Keskeiset asiat: aihe, mitä aiheesta sanotaan, tekstilaji, tekstin tavoite
- Tiivistäminen: lyhentäminen, valitseminen, yhdistäminen
- Omin sanoin: toisella tavalla kuin pohjatekstissä

Referaatti

- referaatti = *a summary; a brief report*
- referoida = *to summarize*
- Lue HUMAKin Pienestä oppaasta kirjoittamiseen osio *Referaatti* ([linkki materiaaliin](#))
- Millainen teksti referaatti on?
- Miten se eroaa alkuperäisestä tekstistä? Mitä referaatissa on? Mitä referaatissa ei ole?

Referointi tutkimuskirjoittamisessa

- Koko tekstiä ei referoida vaan lähdetekstistä valitaan oman työn kannalta tärkeää tietoa.
- Referointi osoitetaan lähdeviitteellä, ja tekstin tarkemmat tiedot selviävät lähdeluettelosta.

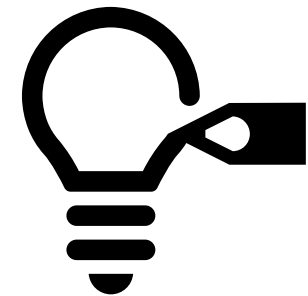
Referointia harjoittelemaan

Harjoituksen uutisteksti

- Harjoituksissa käytetään esimerkkinä Tieteessä tapahtuu -lehden uutista (8.12.2022) *Ilmastopaneelin raportti: Erityisesti ruokavalinnat vähentäisivät tehokkaasti kuluttajien päästöjä ([linkki](#)).*

Referoinnin työvaiheet

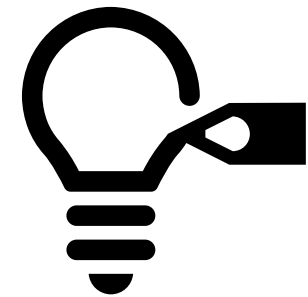
- Tekstiin tutustuminen ja lukemisen strategiat
- Muistiinpanot keskeisistä asioista
- Referaatin aloitus: Kuka? Missä? Milloin? Mitä?
- Referoinnin keinoja
- Referaatin rakenne

Lukeminen ja muistiinpanot

Tekstiin tutustuminen ja lukemisen strategiat

- Silmäile
- Tutustu
- Lue
- Tee muistiinpanot

Tekstin avaaminen 1/2

1

Aloita otsikoista

Lue otsikot, pää- ja väliotsikot: mistä teksti kertoo?

2

Aiemmat tiedot ja mielikuvat

Mitä tiedät aiheesta?
Mitä haluaisit tietää?
Mitä sanastoa tiedät aiheesta?
Kirjoita ylös tuttuja sanoja, jotka liittyvät aiheeseen ja jotka muistat.

3

Silmäile teksti läpi

Kirjoita ylös avainsanoja (=tärkeitä sanoja) otsikoista, ingresseistä, kuvista ja kuvateksteistä.

Tekstin avaaminen 2/2

1

Arvioi oleellinen

Ymmärsitkö tekstistä tärkeimmän vai pitäisikö teksti lukea vielä tarkemmin?

2

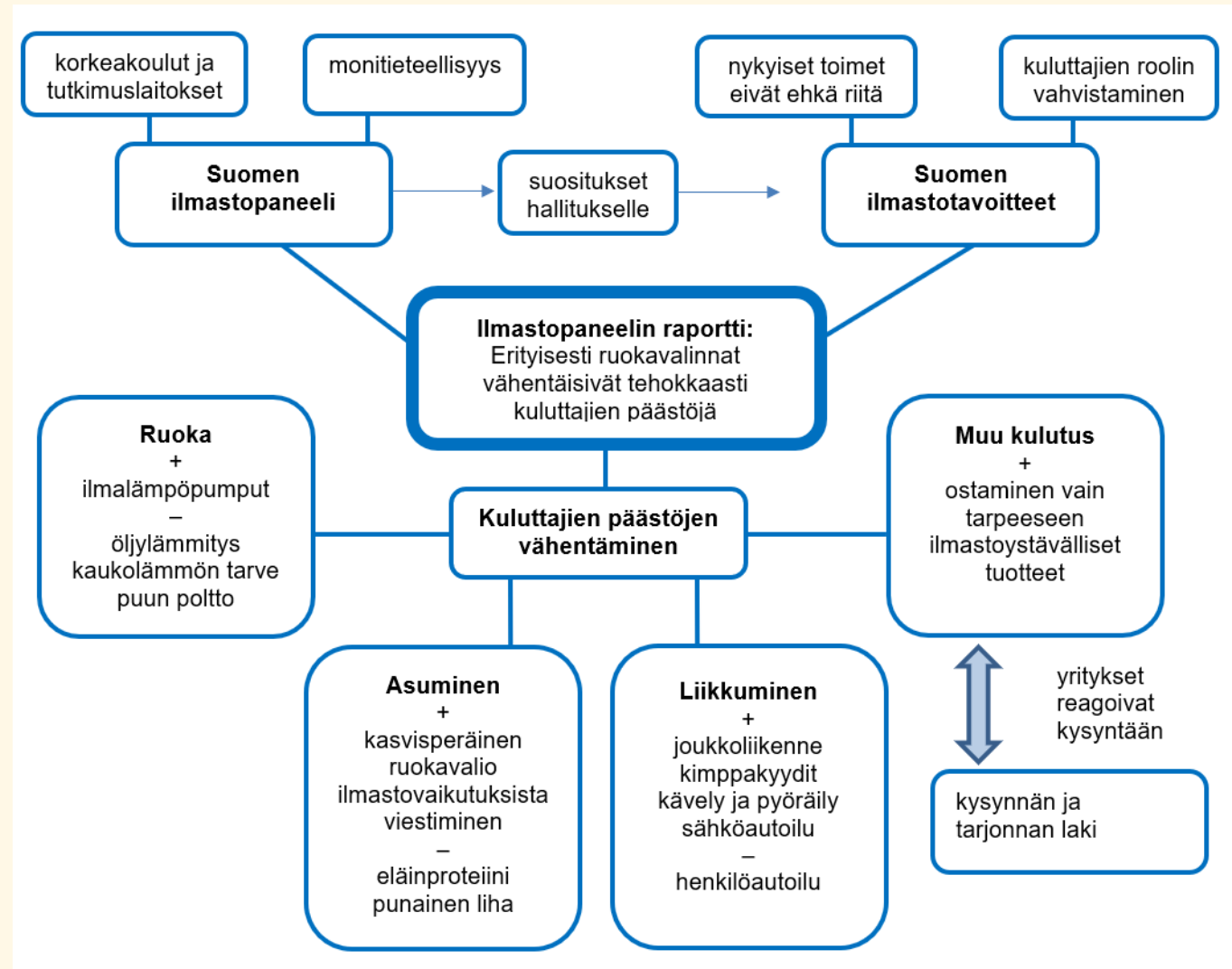
Lue teksti kokonaan tai osin

Tee muistiinpanoja, alleviivauksia, ajatuskarttoja. Kerää tekstissä toistuvat sanat ja tarkista, että ymmärrät ne.

3

Hyödynnä muistiinpanoja referaatin runkona.

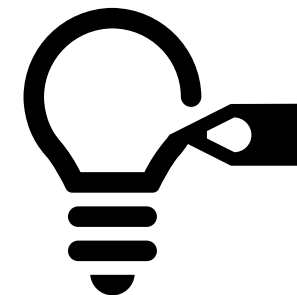
Ajatuskartta tekstistä

Referaatin aloittaminen

Referaatin aloitus

- Esittelyvirke kertoo alkuperäisen tekstin kirjoittajan sekä julkaisuajan ja -paikan.
- Usein esittelyvirkkeessä kuvataan myös tekstin aihe ja tekstilaji.

Täydennä tekstin aiheesta kertova virke esittelyvirkkeeksi 1/2

Suomen ilmastopaneelin raportissa kartoitetaan, mitkä kuluttajien valinnat voivat vähentää ilmastopäästöjä.

- Lisää **kirjoittaja ja/tai julkaisupaikka:**
 - **Tieteessä tapahtuu -lehdessä** kerrotaan Suomen ilmastopaneelin raportista.
Raportissa kartoitetaan, mitkä kuluttajien valinnat voivat vähentää ilmastopäästöjä.

Täydennä tekstin aiheesta kertova virke esittelyvirkkeeksi 2/2

- Lisää **julkaisuaika:**

- *Tieteessä tapahtuu* -lehdessä **8.12.2022** kerrotaan Suomen ilmastopaneelin raportista. Raportissa kartoitetaan, mitkä kuluttajien valinnat voivat vähentää ilmastopäästöjä.

- Lisää **tekstilaji:**

- *Tieteessä tapahtuu* -lehden **uutisessa** 8.12.2022 kerrotaan Suomen ilmastopaneelin raportista. Raportissa kartoitetaan, mitkä kuluttajien valinnat voivat vähentää ilmastopäästöjä.

Täydennä sitten esittelyvirkettä

- **Taustoittava virke:** *Raportin arvion mukaan nykyiset toimet eivät riitä siihen, että Suomi saavuttaa ilmastotavoitteet.*
- **Referaatin jäsenystä kuvaava virke:** *Ensin tuodaan esiin ruoan vaikutukset ilmastopäästöihin. Seuraavaksi tarkastellaan asumisen ja liikkumisen päästöjä. Lopuksi arvioidaan tavaroiden ja palvelujen kuluttamista.*
- **Sisältövirkkeet:** *Raportissa esitetään kuluttajan voivan vähentää päästöjä vaihtamalla kasvipohjaiseen ruokavalioon ja vähentämällä lihan kulutusta. Asumisessa päästöjä voi vähentää etenkin vaihtamalla lämmitysmuotoa öljylämmityksestä ja puun polttamisesta esimerkiksi kaukolämpöön ja ilmalämpöpumppuun...*

Referoinnin kielellisiä keinoja

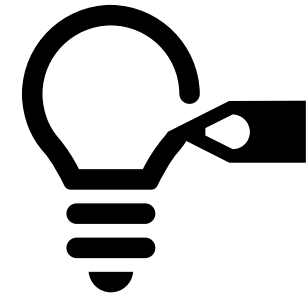
Referoinnin keinoja

- Viittaa (to refer) referaatissa alkuperäiseen tekstiin.
- Viittaaminen osoittaa, että kyseessä on referointi.
- Valitse referointiin neutraaliverbi.
- Esim. *Raportissa todetaan... Seppälä kertoo... Suomen ilmastopaneelin mukaan...*

Referoinnin keinoja

- **Kirjoittajan mukaan** -rakenne: *Raportin mukaan kasvisperäinen ruokavalio vähentää päästöjä.*
- **Että-lause:** *Raportissa esitetään, että kuluttaja voi vähentää päästöjä vaihtamalla kasvisperäiseen ruokavalioon.*
- **Lauseenvastike:** *Raportissa esitetään kasvisperäisen ruokavalion vähentävän päästöjä.*
- **Tiivistetty kuvaus:** *Raportti arvioi kasvisperäisen ruokavalion vähäpäästöisemmäksi kuin sekasyönnin.*
- **Sitaatti**, lainaus sanasta sanaan: *Ilmastopaneeli toteaa: ”kuluttajien roolin vahvistamiselle on ilmastopolitiikassa selkeä tarve”.* Muista lainausmerkit!

Referointiverbejä 1/2

Kuvailevia verbejä:

- todeta, sanoa, kirjoittaa, kertoa, korostaa, esittää, mainita, tarkastella, havaita, huomauttaa, ilmaista, jatkaa, kuvata, käsitellä, lausua, lisätä, selostaa, verrata, luetella, nimetä, kiinnittää huomiota, tuoda esille/julki, yhtyä jonkun ajatuksiin, olla jotakin mieltä...

Referointiverbejä 2/2

Asennoitumista ilmaisevia verbejä:

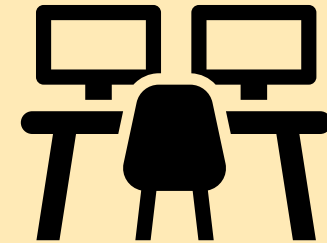
- väittää, luulee, sanoo aivan oikein, kiistää, kumota, myöntää, vastustaa, nimittää, kutsua, ehdottaa, suositella, olettaa...

Referointiverbin valinnasta

- Referoinnissa käytetään yleensä neutraaleja verbejä. Kantaottavan verbin käyttö pitää aina perustella. Verbillä voi myös kertoa, miten isossa roolissa referoitu asia on alkuperäisessä tekstissä.
- Tarkista verbin merkitys [Kielitoimiston sanakirjasta](#) tai [ConLexiksestä](#).

Referointiverbien merkityseroja

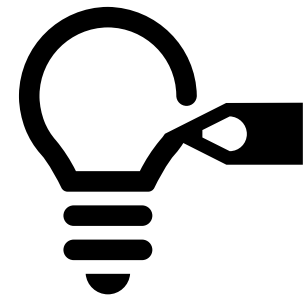
- Tehkää jana, jonka ääripäät ovat **neutraali** ja **kantaottava**.
- Sijoittakaa janalle merkityksen mukaan seuraavat verbit: *sanoa, korostaa, kuvailla, väittää, esittää, kertoa, luulla, selostaa*. Voitte etsiä tietoa verbien merkityksistä sanakirjasta.
- Verratkaa eri ryhmien janoja ja keskustelkaa, missä tilanteissa eri verbit sopivat referointiin ja missä eivät.

Referaatin rakenteesta

Referaatin rakenne

- Jäsennä (= järjestä) muistiinpanot: Mitkä asiat liittyvät yhteen? Missä järjestyksessä asiat kannattaa kertoa?
- Referaatin ei tarvitse noudattaa alkuperäisen tekstin rakennetta ja esitysjärjestystä.

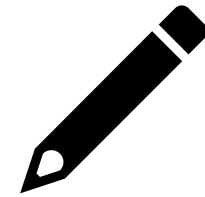

Asiasta toiseen

- Sido tekstin osat yhteen sanoilla:
 - Aluksi, seuraavaksi, lopuksi...
 - Ensin, sitten...
 - Ensiksi, ensinnä, toiseksi, kolmanneksi...
 - Yhtäältä, toisaalta...

Tee referaatti

- Käytä apuna ajatuskarttaa/muistiinpanoja.
- Kerro **pääasiat**.
- Kerro alkuperäisen tekstin kirjoittaja, otsikko, julkaisupaikka ja -aika.
- Kirjoita **omin sanoin**.
- Kirjoita alkuperäistä tekstiä **lyhyempi** teksti.
- Kirjoita **preesensissä**.
- **Viittaa** alkuperäiseen tekstiin.
 - Esim. *Virtasen mukaan...* *Virtanen kertoo, että...*

© Noora Helkiö, Eveliina Korpela, Päivi Salminen

Tekstitaidot: Referointi. Tekstistä toiseksi -materiaali, kesäkuu 2023, jonka tekijät ovat Noora Helkiö, Eveliina Korpela ja Päivi Salminen, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen –lisenssillä](#). Materiaali on saatavilla osoitteessa [Kielibuusti.fi](https://kielibuusti.fi).